

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Libelli Oblatione. Titulus III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

Clerici habent priuilegium, ne coram iudice laico cōueniri possunt: cui priuilegio, cum non sit personale, sed collegio Ecclesiastico inductum, pactionibus priuatorum, vel iuramento illicito renuntiari non potest: in iudicem tamen Ecclesiasticum, non suum, possunt consentire, accedente consensu diocessani, c. placuit, 11. q. 1.

DE LIBELLI OBLATIONE.

Titulus III.

Continuatio.

IN termino comparente Reo citato, Actor actionem edere, hoc est, libello complecti suam intentionem debet: Cuius copia facta ipsi Reo, an cedendum liti, vel cōtendendum actione? is deliberare possit: & si litigandum existimet paratior exceptionibus, & defensionibus iure sibi competētibus ad iudicium veniat, 3. q. 3. c. induciae, §. offertur.

Quid est Libellus?

Libellus est, scriptura breuis intentionem, causam, & petitionem Actoris continens, contra aduersarium necessariò concludens, c. fin. extr. eod. l. ampliorem, C. de appell. §. 1.

Vnde dicitur Libellus?

Libellus dicitur à libro, est enim diminutiue dictum, propter sui breuitatem: Sicut & codicillus à codice diminutiue dictus est, Specul. tit. de libel. concep. §. libellus.

R

Quot

Quot sunt partes?

Sunt tres, causa, obligatio, & actio. Causa dicitur, quæ in ipso facto, ex quo ius oritur, consistit, l. certi conditio, ff. si cert. petat. Obligatio est, quæ ex ipso facto descendit, & dicitur iuris vinculum. Actio dicitur ius persequendi id, quod iure sibi debetur; & est obligationis effectus.

Quot Species?

Sunt duæ. Quandoquidem alius est accusatorius, siue querimonialis, alius postulatorius, siue conventionalis. Accusatorius dicitur, qui in criminalibus per inscriptionem. Postulatorius, qui in ciuilibus, offertur, 2. quæst. 1. c. legum, c. 1. & 6. fin. eod.

Quæ causa Efficiens?

Causa efficiens, est autoritas legis sancientis libelli oblationem, auth. offeratur, C. de infra. Olim enim, qui aliquem in ius vocasset, edere actionem ei debebat, vt perinde sciret Reus, vtrû cedere vltra, an contendere deberet? l. 1. de eden. Hodiè verò, post formulas & impetrationes actionum sublatas, l. 1. C. de form. & c. in locum editionis introduxit lex libelli oblationem. Debet autem iudici, vel etiam Reo non petenti, ab ipso iudice, vel Actore, pro loci consuetudine, offerri, c. 1. extr. eod.

Quod Obiectum?

Quælibet causa, tam ciuilis, quàm criminalis, tam petitoria, quàm possessoria, iure tamen antiquo

antiquo in ciuilibus libellus regulariter necessarius non erat, nisi in conuentione illustrium personarum, l. quoties, C. de dignitat. lib. 12. In criminalibus verò contrà, quia inscriptio requirebatur, siue publicum, siue priuatum esset. Hodie autem & in ciuilibus libellus offerendus est, exceptis quibusdam casibus:

1. Si res, de quibus agitur, sint modicæ, vt longiorem indaginem non poscât, c. si quis cum clerico, & ibi glos. 11. q. 1. Nam id genus causarum iurifurandi delatione, vel ex pactione ipsorum litigatorum, vel ex iudicis autoritate dirimi, & consopiri solet, l. 1. ff. de iureiurando. Quæ autem modicæ causæ sint? consuetudine fori dijudicandum est. censentur tamen interdum vsque ad quinquaginta solidos, l. 1. C. de defenso. ciuitat. interdum vsque ad decem libras auri, vt in auth. de appellationibus, §. illud, col. 4. nonnunquam vsque ad quinque aureos, l. diuus Adrianus, ff. de bonis dam. interdum vsque ad duos aureos, l. x. id est, ff. de dolo: aliquando vsque ad centum aureos, authent. de iudicijs, §. si quis autem, col. 6. Minimæ causæ autem esse dicuntur, quarum æstimatio ad sumptus iudiciales non sufficeret, authent. de appellationibus, col. 4.

2. Libellus non offertur in causis, in quibus proceditur simpliciter, & de pleno, sine strepitu & figura iudicij: cum sufficiat petitionem Actoris viua voce factam actis inferere, Clem. sæpè, ver. verum, de verb. significatione.

3. Si causæ non sit tanta præstantia, vt intentionem

R 2

intentionem

entionem Actoris libello cōplecti suadeat: sed etiā sine scriptis de ea cognosci possit; hoc enim casu, consensu partium, libellus omitti potest, l. vlt. C. de priuil.

4. Quando non agitur in modum inquisitionis aliquo denuntiante, cap. cūm olim, extr. de testibus.

5. Si Episcopus cognoscit de causa ciuili inter clericos sibi subiectos, c. si quis, 2. q. 1.

6. Excipiuntur omnes illi casus, in quibus testes recipiuntur, lite nō contestata: Et illi, in quibus audientia denegatur, Speculator in §. in quibus, vers. generaliter, de libelli concep.

7. Quando aliquis de necessitate iuris prosequitur accusationē, sicut hæres, qui tenetur vindicare necem defuncti, l. tutorem, ff. de his quibus vt indig.

8. Si agatur de leuibus criminibus. Leuia crimina sunt, vt abigeatus, furta domestica, & modica, & iniuriæ verbales.

9. Quando officium iudicis, quod actioni deseruit, imploratur.

10. Cūm postulatur cautio damni infecti: Et hoc, quia desiderat celeritatem, vel quia iudicis officio expeditur, l. 4. ff. eod.

11. Quando de possessione litigatur quocunque modo, & hoc propter sui vilitatem, l. momētaria, C. vnde vi.

12. Quando agitur actione in factum, quæ ex re iudicata descendit, l. actori, C. de reb. cred. Sunt & alij casus per Specul. §. in quibus tit. de libelli concep. relati, sed hæc notasse hoc loco sufficiat.

Quæ

Quæ forma Libellorum?

Forma Libellorum certa præscribi non potest, cum, iuxta cuiuslibet curiæ stylum & consuetudinem sint concipiendi, Specul. lib. 4. par. 1. tit. de libelli concep. iure tamen communi exprimere debet, non solum agentis & conuenti nomen, sed & ius dicentis, & petitiæ rei & actionis qualitatem. Non est tamen necesse conceptis verbis actionis nomen, præsertim iure Canonico, in libello exprimere, c. dilecti, extr. de iud. vbi Pan. num. 12. & Dd. in l. 1. ff. de edendo. Et si personali experiundum actione, causa exprimenda est, non quidem proxima, sed remota, quâ quasi medio concludendi, nititur actio instituta. in actione personali causa proxima, est obligatio, remota autem, contractus: in reali autem actione, causa proxima, est dominium, remota verò, ipsum factum, ex quo dominium, vel ius agendi descendit: in qua actione alterutram causam exprimere licet, alioquin nec conuentus respondere tenebitur, & iudex libellum legitimam conuentionis formam non continentem conserpere & destruere potest. Vnde dicitur:

Quis, quid, coram quo, quo iure petatur, & à quo:

Rectè compositus quisque libellus habet.

Quæ omnia si continebit in modum syllogismi, necessariò contra aduersarium concludit. Hinc etiam est, quod libellus syllogismus iuridicus dicatur. siquidem in primis, tanquam pro Maiore, continet: Quis petat: à quo? & coram quo? id est, nomen actionis Rei & iudicis, subinde pro Minore continet causam agendi, id est, actionem

siue petitionem cum narratione facti, id est, quo iure petatur. Vltimo loco subnectitur conclusio inferens conclusiuam petitionem, qua Actor concludit petendo, meritò ex præmissis Reum sibi fore condemnandum, non tantùm in principali causa, verùm etiam in expensis.

Porrò in libello concipièdo, tria potissimùm Actor curare debet: 1. Vt sit dilucida & breuis. Ratio est. Quia fatiùs est, ob euitandam probandi difficultatè, pauca utiliter proponere, quàm multis inutilibus aures iudicum fatigare, & in labyrinthum, quo se non facilè extricabit, conijcere, l. tantùm, C. de veteri iure enucle. Accedit, quòd, propter obscuritatis vitium, nisi declaratio litis contestationem præcedat, processus iudiciarius corruat, Spec. de libel. concep. §. vltim. vers. cautus. 2. Vt in eo ponantur necessaria & utilia, quæ scilicet probata Actoris iuuent intentionem, c. examinata, extr. de iud. 3. Vt narratio sit generalis, vt in processu Actor habeat plures vias & diuerticula ad intentionem suã stabilendam, Speculat. d. loco.

Quis Finis?

Finis est triplex: 1. Vt libello ius Actoris, causaquè agendi declaretur. 2. Vt Reus ita instruatur, quo consilium an cedendum liti, vel contendendum in actione? capere possit. 3. Vt sciat iudex, qualiter debeat formare sententiam, quæ secundùm petitionis formam ferenda est. Vnde dicitur, sententiam debere esse conformè libello, quod verum est, non tantùm in re, sed etiam
iam

iam causa & actione, Bald. in l. 1. C. si plures vna
sententia, &c.

*Qui Effectus oblationis Li-
belli?*

1. Secundum petitionem in libello factam for-
matur sententia, c. qualiter, extr. de accusatione.
2. Facit rem litigiosam, secuta per executorem
denuntiatione, c. quia res, 11. quaest. 1. 3. Perpetu-
at actionem annalem, si Princeps ad eum rescri-
bat, l. 1. & l. 2. C. quando libel. prin. dat. 4. Obli-
gat Actorem, ad finem perducere causam, auth.
qui semel, C. quomodo & quando, &c. 5. Inter-
rumpit prescriptionem, etiam si nullam causam,
vel saltem vnam, ex omnibus, contineat, l. sicut,
C. de praescript. 30. &c. l. ex multis, C. de annali
except.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

In qualibet actione vtrunque causam, remotam, sci-
licet, & propinquam, exprimere licet, sufficit tamen, quod
in reali propinqua causa, scilicet, dominium, in personali
vero remota, nimirum contractus, vel quasi, exprimat.
Ratio est. Quia realis actio vniformis est, ideoque causam
propinquam exprimi sufficit in libello: sed actio persona-
lis diuersa natura & qualitatis est, cum alia sit bona fidei,
alia stricti iuris: quare remotam causam exprimi neces-
se est.

Effectus huius doctrinae. Si in reali actione causa
remota omissa sit, omne ius suum in iudicium deduxisse
videtur Actor: Et sic quacunque causam probauerit, obti-
net, c. cum Ecclesia, extr. de causa possess. & proprietat.

R 4 quod

quòd si autem in probanda causa deficiat, & Reus absol-
uatur, obstabit Actori iterum in rem agenti rei iudicata
exceptio l. & an eadem, §. actiones, ff. de except. rei iud.
Econtra, non obest rei iudicata exceptio, si assignata re-
motà a causa vel in rem, vel in personam agens succubuit.

Non tenetur Reus respondere libello, in actione perso-
nali, si non exprimaturs causa petendi, c. dilecti, extr. eod.

Nomen actionis in libello exprimere Actor non cogi-
tur: debet tamen ita clarè proponere, vt ex eo ius agendi
colligatur, c. dilecti, extr. de iudicij s.

In vniuersalibus & generalibus iudicij s, licet, vsque
ad Sententiam, addendo & detrahendo, emendare libel-
lum, l. 4. ff. de petit. hered.

In singularibus emendatio in re petita, vsque ad sen-
tentiam, conceditur: quòd obtinet, si addendo corrigat,
quòd si autem detrahendo, correctio quidem admittitur
etiam vsque ad Sententiam; sed si ab aduersario, post li-
tem contestatam cautionem exegerit Actor, iuxta nor-
mam vnic. c. de plus peti. & dein detrahere velit, nisi
hoc faciat ante acceptam iudicium, pœnam legis non ef-
fugiet.

Si emendatio, siue addendo, siue detrahendo, respici-
at substantialia libelli, ante litem contestatam impunè
fieri potest: non etiam postea. quòd generaliter procedit,
tam in criminali, quàm in ciuili causa.

Circa qualitates principales, ante litem contestatione,
tantum emendari libellus potest, post non: sic enim muta-
retur actio, seu facti substantia, Zas. §. sin minus, Inst.
de act.

Circa qualitates aduenicias correctio vsque ad Sen-
tenti-

temiam admittitur, l. in delictis, §. si contracta, ff. de no-
xa. Sunt autem aduentitia qualitates, quae nec vitiant,
nec mutant libellum: sed huic praeter necessitatem adijci-
untur.

Mutatio libelli regulariter ante litis contestationem,
non potest, admittitur: quibusdam casibus exceptis, quos
notant Dd. in l. edita, C. de edend. Quia licet contestan-
do quis instans, ex proprio contractu, adstringitur, l. 3.
§. idem ff. de peculio.

Homo rectus factus est, sed seipsum, propter suam ma-
litiā, in finis subiecit quaestionibus, cap. omnis aetas, 12.
quasi. 1.

Mutari dicitur libellus, si res prius per aliquam actio-
nem petitam, nunc peto per aliam, Specul. lib. 4. §. nunc
ostendamus.

Libellus non continens causam agendi, nomen Acto-
ris, vel Rei, vel aliquo alio vitio Forma laborans, iure non
subsistit, Spec. lib. 4. de libel. concep. §. fin. num. 1.

DE MUTVIS PETITIO- nibus.

Titulus IIII.

Continuatio.

AB Actore libello oblato, si Reus contendē-
dum existimet, nec habeat exceptiones iu-
re sibi competentes, quibus Actoris inten-
tionem confundere possit, vicissim Actorem ra-
tione rei, vel alicuius negotij obligatum apud

R 5 eundem